

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.025.05.2019

Pan Wiesław Gołaszewski
Wójt Gminy Płaska
Urząd Gminy Płaska
Płaska nr 53, 16-326 Płaska

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/065 – Segregacja odpadów komunalnych na terenie województwa podlaskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Płaskiej (dalej: „Urząd”), Płaska nr 53, 16-326 Płaska	
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wiesław Gołaszewski – Wójt Gminy od 26 listopada 2006 r.	(akta kontroli str. 3-5)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja selektywnej zbiórki odpadów komunalnych i wprowadzenie regulacji dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy. 2. Nadzór nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w tym w zakresie zadań powierzonych podmiotom odbierającym odpady komunalne i podmiotom przetwarzającym takie odpady z terenu gminy. 3. Osiąganie założonych poziomów recyklingu, ponownego użycia i odzysku odpadów komunalnych z terenu gminy, w tym weryfikacja danych otrzymywanych od odbiorców odpadów komunalnych i podmiotów, do których zostały one przekazane. 4. Prowadzenie przez gminę działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi, w tym promujących selektywne zbieranie odpadów.	
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2019 r. (z wykorzystaniem dowodów sporządzonych po tym okresie).	
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹	
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku	
Kontroler	Henryk Dąbrowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/8/2020 z 9 stycznia 2020 r.	(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. Ustawa zwana dalej: ustawą o NIK.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności²

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia prawidłowość i skuteczność przyjętego w Gminie systemu segregacji odpadów komunalnych w latach 2017–2019.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Gmina niewłaściwie zorganizowała selektywną zbiórkę odpadów komunalnych na swoim terenie. Zasady selektywnego gromadzenia i odbioru odpadów komunalnych ustalono w trzech regulaminach utrzymania porządku i czystości, z których dwa nie były w pełni dostosowane do obowiązujących uregulowań prawnych. W regulaminie obowiązującym od 24 czerwca 2017 r. do 12 grudnia 2019 r. nie przewidziano bowiem obowiązku selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji, a w regulaminie z 20 listopada 2019 r. – sposobu zagospodarowania odpadów z odzieży i tekstyliów. Nie zapewniono również warunków do odbioru odpadów remontowo-budowlanych, popiołu oraz zużytych wyrobów chemicznych, a do końca 2019 roku nie utworzono punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych („PSZOK”). Było to jedną z przyczyn zwiększenia ilości odpadów zmieszanych oraz powstania nielegalnych miejsc składowania odpadów. Z naruszeniem zaś art. 6c ust. 2 *ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminach*³, od 1 stycznia 2013 r. systemem gospodarki odpadami komunalnymi objęto właścicieli budynków letniskowych, bowiem niezbędną uchwałę w tej sprawie Rada Gminy podjęła dopiero 20 listopada 2019 r.

Gmina prowadziła działania informacyjno-edukacyjne dotyczące prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi oraz promujące selektywną zbiórkę odpadów. Nie objęto nimi jednak niektórych z zagadnień, określonych regulaminami ustalonymi 20 grudnia 2012 r. i 12 czerwca 2017 r., w celu ograniczenia ilości powstawania odpadów. Do działalności informacyjnej w niewielkim stopniu wykorzystywano też stronę internetową Gminy, a informacje dotyczące działalności PSZOK przedstawiono na niej nierzetelnie. W konsekwencji działania promujące selektywną zbiórkę odpadów były nieskuteczne. Udział selektywnie zebranych odpadów komunalnych w ogólnej liczbie odpadów komunalnych zmniejszył się bowiem prawie o połowę (z 31,2% w 2017 roku do 17,3% w 2019 roku), natomiast ilość odebranych od mieszkańców odpadów zmieszanych zwiększyła się ponad trzykrotnie – ze 158,92 Mg do 514,36 Mg.

Nie zapewniono też właściwego nadzoru nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi oraz nad wykonywaniem zadań dotyczących usuwania odpadów komunalnych przez firmy, które zadeklarowały prowadzenie tej działalności na terenie Gminy. Pomimo trzykrotnego wzrostu ilości odebranych od mieszkańców zmieszanych odpadów komunalnych w 2019 roku w stosunku do 2017 roku i wzrostu kosztów funkcjonowania gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w tych latach o 192,4 tys. zł (o 58,9%), pracownicy Urzędu do weryfikowania rzetelności rozliczeń ilości odebranych odpadów oraz selektywnego ich gromadzenia nie wykorzystywali dostępu do monitoringu pojazdów odbierających odpady z terenu Gminy oraz informacji o ilości i miejscach odbioru odpadów. Nie mieli też wiarygodnych danych o ilości odpadów wytworzonych na terenie Gminy, nierzetelnie sporządzali sprawozdania z prowadzenia gospodarki odpadami komunalnymi, a analizy funkcjonowania tej gospodarki za lata 2017 i 2018 nie zawierały szeregu informacji wymaganych przepisami art. 9 *tb ucpg* oraz wniosków wynikających z tych analiz. Utrudniało to rzetelne zdiagnozowanie problemów w zagospodarowaniu odpadów i podjęcie działań w celu ich usunięcia.

Do wyliczenia wskaźnika poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych z papieru, metali, szkła i tworzyw sztucznych oraz poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, przekazanych do składowania, oprócz masy odpadów selektywnie zebranych z jej terenu, Gmina – korzystając z jednej z możliwości ustalonych przepisami – wykorzystywała masę odpadów wysegregowanych w mechaniczno-biologicznej instalacji przetwarzania, obsługującej dziewiętnaście gmin. W efekcie wyliczony przez Gminę wskaźnik nie pozwalał na wykorzystywanie go do rzetelnej oceny skuteczności działań podejmowanych przez Gminę w celu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych, bowiem faktycznie odzwierciedlał sprawność działania tej instalacji i skuteczność segregacji odpadów przez pozostałe 18 gmin.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 2010, ze zm. Ustawa zwana dalej „ucpg”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności⁴

OBSZAR

1. Organizacja selektywnej zbiórki odpadów komunalnych i wprowadzenie regulacji dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy

Opis stanu faktycznego

1.1. Obowiązek prowadzenia spraw dotyczących gminnej gospodarki odpadami komunalnymi powierzono dwóm pracownikom Urzędu.

(akta kontroli str. 6-14, 513-517 i 533-535)

1.2. W okresie objętym kontrolą⁵ w Gminie obowiązywały trzy regulaminy utrzymania czystości i porządku (dalej: „regulamin”), które Rada Gminy uchwaliła:

- 20 grudnia 2012 r. – regulamin, który obowiązywał od 1 stycznia 2013 r. do 23 czerwca 2017 r.,
- 12 czerwca 2017 r. – regulamin obowiązywał od 24 czerwca 2017 r. do 12 grudnia 2019 r. (ze zmianą wprowadzoną 27 września 2018 r.),
- 20 listopada 2019 r. – regulamin obowiązujący od 13 grudnia 2019 r.

Projekty tych aktów prawa miejscowego zostały pozytywnie zaopiniowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Augustowie.

(akta kontroli str. 43-47, 53-68 i 82-83)

Wskazanymi regulaminami właściciele nieruchomości zobowiązano do utrzymania porządku i czystości oraz ustalono obowiązek selektywnego zbierania odpadów. Ich odbiór i wywóz z terenu Gminy zlecono firmie MPO Spółka z o.o. w Białymstoku⁶ (dalej: „MPO”), wyłonionej w postępowaniu przetargowym. W dwóch umowach zawartych z tym podmiotem gospodarczym (12 listopada 2015 r. na lata 2016–2018 i 28 grudnia 2018 r. na 2019 rok) ustalono m.in., że usługa odbierania odpadów komunalnych i ich zagospodarowania obejmować będzie: 1] odpady zmieszane, 2] papier i tekturę, 3] tworzywa sztuczne, 4] metal (drobny złom), 5] szkło kolorowe i bezbarwne, 6] odpady zielone, 7] odpady wielkogabarytowe, 8] zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, 9] zużyte baterie i akumulatory, 10] odpady budowlane i rozbiórkowe, 11] przeterminowane leki i chemikalia, 12] zużyte opony, 13] odpady biodegradowalne (od 13 grudnia 2019 r.).

(akta kontroli str. 75-102 i 144-178)

Gminnym systemem gospodarki komunalnej objęto także właściciele budynków mieszkalnych należących do osób niebędących mieszkańcami Gminy oraz budynków letniskowych, co szerzej omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w pkt 1 „Stwierdzonych nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 75-102)

Obowiązujące w latach 2017–2019 regulaminy dostosowano do przepisów ucpg i przepisów wykonawczych, z wyjątkiem:

- a) nieujęcia regulaminem ustalonym 12 czerwca 2017 r. obowiązku gromadzenia przez mieszkańców odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji;
- b) niewskazania w regulaminie z 20 listopada 2019 r.:
  - sposobu postępowania z odpadami z odzieży i tekstyliów, mimo ustalonego wymogu selektywnego ich gromadzenia,
  - możliwości przekazywania do PSZOK: odpadów niebezpiecznych, odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2019 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych po tym okresie.

⁶ W latach 2017–2018 Gmina opłacała ryczałtowo ustalony koszt odbioru odpadów i przekazania do zagospodarowania. W 2019 roku także opłacano ryczałtowo koszty odbioru odpadów i ich wywozu z terenu gminy oraz odrębnie ponoszono opłaty za przyjęcie odpadów do przetworzenia. Opłata za przyjęcie jednej tony odpadów zmieszanych wynosiła 305 zł (netto), a selektywnie zmieszanych od 20 zł (papier i tektura oraz tworzywa sztuczne) do 230 zł (odpady wielkogabarytowe, zużyte opony oraz urządzenia elektryczne i elektroniczne).

domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek oraz odpadów stanowiących opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone (kod 15 01 10).

(akta kontroli str. 53-68)

Zagadnienia omówiono szerzej w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w pkt 2 „Stwierdzonych nieprawidłowości”.

W regulaminach uchwalonych w okresie objętym kontrolą, tj. 12 czerwca 2017 r. i 20 listopada 2019 r., nie wskazano celów gminnej gospodarki odpadami i terminów ich osiągnięcia, które wynikały z Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016–2022.⁷ Wójt Wiesław Gołaszewski poinformował m.in., że: „Cele w gospodarce odpadami na lata 2016–2018 przyjęte przez Zarząd Województwa Podlaskiego (cele szczegółowe) są realizowane, a uzyskanie określonych wskaźników przez gminę w określonym czasie wynika z obowiązujących przepisów i nie można ich powielać w przepisach prawa miejscowego”. (akta kontroli str. 53-68 i 263-271)

1.3. Postanowienia obowiązujących w okresie objętym kontrolą uchwał Rady Gminy, dotyczących gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi⁸:

1. Regulaminem uchwalonym 20 grudnia 2012 r. właściciele nieruchomości zobowiązano, aby od 1 stycznia 2013 r. dokonywali selektywnego gromadzenia odpadów z: 1] papieru i tektury, 2] tworzyw sztucznych, 3] metali (drobnego złomu), 4] szkła kolorowego i bezbarwnego, 5] zielonych, 6] mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, 7] zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, 8] zużytych baterii i akumulatorów, 9] materiałów budowlanych i rozbiórkowych, 10] przeterminowanych leków i chemikaliów, 11] zużytych opon, 12] odpadów zmieszanych, niezawierających wymienionych odpadów. Wójt Wiesław Gołaszewski poinformował, że: „Mieszkańcy segregowali odpady komunalne już dużo wcześniej⁹ (...) jednakże należy zaznaczyć, że to od roku 2016 mieszkańcy zaczęli bardziej poważnie traktować temat segregacji odpadów i aktywnie w nim uczestniczyć”. (akta kontroli str. 43-47, 278-281 i 591-597)

Regulaminem z 12 czerwca 2017 r. dodatkowo wprowadzono wymóg selektywnego gromadzenia popiołu, a regulaminem z dnia 20 listopada 2019 r. – także selektywnego zbierania bioodpadów oraz odpadów z tekstyliów i odzieży. Jednocześnie regulaminem z 20 listopada 2019 r. uchylono obowiązek gromadzenia popiołu, ponieważ – jak poinformował Wójt Wiesław Gołaszewski – „W rozumieniu znowelizowanych przepisów z zakresu gospodarowania odpadami, popiół jest odpadem komunalnym (kod odpadu to z reguły: 20 03 99). I choć są regiony w kraju, gdzie zbiera się go selektywnie, to w przewadze powinien on być wyrzucany razem z innymi nieczystościami. W zależności od źródła jego pochodzenia może on być zbierany w workach do śmieci biodegradowalnych (np. popiół powstały ze spalania drzew owocowych w kominku) lub zmieszanych. Na terenie gminy większość instalacji grzewczych ogrzewana jest nadal drewnem – popiół ten traktowany jest jako odpad bio i zagospodarowywany przez mieszkańców. Obecny system gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy traktuje popiół jako odpad komunalny niepodlegający segregacji. W związku z tym należy go oddawać razem z odpadami zmieszanymi”. (akta kontroli str. 53-68 i 263-271)

Podinspektor Urzędu poinformował natomiast, że: „Popioły powstające w wyniku spalania większych ilości węgla są gromadzone na pryzmach i raz w roku wywożone są przez MPO w Białymstoku. Nie mam wiedzy na temat ilości wywożonych popiołów z terenu gminy i miejsca ich składowania. Popioły wytworzone w wyniku spalania niewielkiej ilości węgla w gospodarstwach domowych (co na terenie gminy jest rzadkim zjawiskiem) wrzucano do pojemników z odpadami zmieszanymi lub wykorzystywano w gospodarstwach drogowych, np. do zwalczania śliskości. Większe frakcje odpadów powstałych w wyniku spalania węgla mieszkańcy czasami wykorzystywali

⁷ Przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXII/280/16 z dnia 19 grudnia 2016 r.

⁸ Tj. regulaminami, uchwałami w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług podstawowych w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz uchwałami w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

⁹ Niż w 2016 roku.

do niwelowania nierówności dróg żwirowych (po wysypaniu żużlu, jest on przesypany piaskiem lub żwirem, co powoduje, iż nie ulega on pyleniu)". (akta kontroli str. 257-260)

Przeprowadzone 23 stycznia 2020 r. oględziny wykazały, że na nieruchomości należącej do Urzędu znajdowała się przyzma popiołu i żużlu, powstała ze spalania ekogroszku w lokalnej kotłowni. Odpad ten, odbierany z miejscowej szkoły, traktowany był jako „nieczystości stałe”. (akta kontroli str. 584-586 i 626-628)

2. Regulaminami z 20 grudnia 2012 r. i 12 czerwca 2017 r. określono, że selektywnie zbierane odpady powinny być gromadzone w pojemnikach lub plastikowych workach. Umową zawartą z MPO 12 listopada 2015 r. ustalono m.in., że w latach 2016–2018 obowiązywać będzie system mieszany gromadzenia i odbioru odpadów (tj. workowo-pojemnikowy) i „(...) wykonawca zobowiązuje się do odbioru odpadów komunalnych pojazdami przystosowanymi do odbierania poszczególnych rodzajów i frakcji odpadów w sposób wykluczający mieszanie odpadów”. Dwaj pracownicy Urzędu, prowadzący sprawę gminnej gospodarki odpadami komunalnymi, wyjaśnili, że w trakcie odbioru selektywnie zgromadzonych w 2017 roku odpadów, składowanych w pojemnikach (tj. odpadów z tworzyw sztucznych, papieru i tektury oraz szkła) dochodziło do ich ponownego łączenia (mieszania), w przypadkach, kiedy odbierano je jednym samochodem. W celu zapobiegania wtórnemu mieszaniu odpadów Wójt Wiesław Gołaszewski 26 kwietnia i 28 listopada 2017 r. zawarł dodatkowe umowy z MPO na dostarczanie mieszkańcom plastikowych worków i odbioru tak zgromadzonych odpadów. Umowy te spowodowały, zwiększenie liczby odbiorów odpadów (o trzy i pięć w latach 2017 i 2018). (akta kontroli str. 75-104, 257-262, 234-236 i 676-677)
3. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów i ich ograniczenia polegały m.in. na:
  - zobowiązaniu właścicieli nieruchomości do minimalizowania używania jednorazowych opakowań (§ 13 regulaminu z 20 grudnia 2012 r. i 12 czerwca 2017 r.);
  - kompostowaniu odpadów zielonych oraz ulegających biodegradacji (wszystkimi trzema regulaminami obowiązującymi w okresie objętym kontrolą);
  - zabronieniu prowadzenia prac związanych z naprawą pojazdów, poza miejscami do tego przeznaczonymi, które mogą powodować zanieczyszczanie środowiska oraz zaleceniu używania akumulatorów, zamiast jednorazowych baterii (regulaminem ustalonym 20 listopada 2019 r.). (akta kontroli str. 43-47 i 53-68)

Wójt Wiesław Gołaszewski poinformował, że:

- „Działanie (polegające na zobowiązaniu właścicieli nieruchomości do minimalizowania używania jednorazowych opakowań) tak naprawdę zostało zrealizowane przez sklepy i inne podmioty prowadzące sprzedaż konsumencką na terenie Gminy poprzez instrumenty ekonomiczne, jakim jest opłata od jednorazowych toreb. Sklepy umożliwiły też klientom wykorzystanie opakowań transportowych na własne zakupy zamiast zakupu jednorazowych toreb.”
- „Pracownicy Urzędu Gminy nie sprawdzali u właścicieli nieruchomości sposobu kompostowania odpadów zielonych i innych ulegających biodegradacji z uwagi na fakt, iż odpady biodegradowalne nie zasilają gminnego systemu gospodarki odpadami (nie dostarczano i nie odbierano odpadów biodegradowalnych), co również nie generowało żadnych kosztów dla gminy. Osoby deklarujące posiadanie kompostownika do stycznia 2020 r. nie miały możliwości uzyskania ulgi w wysokości ponoszonej opłaty. Z ekonomicznego punktu widzenia kontrola sposobu zagospodarowania bioodpadów była więc bezzasadna. Zasadność kontroli kompostowni bioodpadów pojawiła się dopiero w 2020 roku wraz z ulgą w wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Aktualnie przewidziane są kontrole posiadania kompostowników w oparciu o nowe uregulowania obowiązujące od 1 stycznia 2020 r.” (akta kontroli str. 668-670)

4. Ustalono wykaz odpadów, które będą mogły być nieodpłatnie dostarczane do PSZOK (oraz rodzaje przyjmowanych tam odpadów). I tak:

- regulaminem z 20 grudnia 2012 r. ustalono, że do PSZOK możliwe będzie dostarczanie wszystkich 12 rodzajów odpadów, wymagających wówczas selektywnego gromadzenia,
- regulaminem z 12 czerwca (obowiązującym od 24 czerwca 2017 r. do 12 grudnia 2019 r.) przyjęto, że do PSZOK możliwe będzie przekazywanie 12 rodzajów odpadów, poza odpadami zmieszanymi,
- regulaminem obowiązującym od 13 grudnia 2019 r. wskazano na możliwość przekazywania do PSZOK 14 rodzajów odpadów (tj. papieru, metali, tworzyw sztucznych, odpadów wielkomateriałowych, bioodpadów, przeterminowanych leków, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych baterii i akumulatorów, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych (o wadze do 100 kg z każdej nieruchomości), zużytych opon (do ośmiu sztuk rocznie i o średnicy do 90 cm z każdej nieruchomości zamieszkałej), odpadów budowlanych i rozbiórkowych, odpadów z tekstyliów i odzieży. (akta kontroli str. 43-47 i 53-68)

W latach 2017–2019 na terenie Gminy nie uruchomiono stacjonarnego PSZOK, co szerzej omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w pkt 3 „Stwierdzonych nieprawidłowości”. Umożliwiono natomiast kilkakrotnie w ciągu roku dostarczanie do depozytu odpadów wielkogabarytowych oraz zużytych opon i sprzętu elektryczno-elektronicznego, co omówiono w pkt 1.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Odebrane od właścicieli nieruchomości odpady komunalne dostarczano do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych, tj. do Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Koszarówce i Zakładu Recyklingu w Dolistowie Starym, których operatorem jest BIOM Spółka z o.o. w Dolistowie Starym (dalej: „BIOM”).

(akta kontroli str. 43-47 i 53-68)

1.4. W uzgodnionych z MPO rocznych harmonogramach usuwania odpadów określono, że w odrębnych dniach odbierane będą odpady zmieszane oraz zgromadzone selektywnie: tworzywa sztuczne, papier i tektura oraz szkło. Postanowiono także, że kilkakrotnie w roku zostaną odebrane:

- odpady wielkogabarytowe (w tym meble i zużyte opony), wystawione przy poszczególnych nieruchomościach, tj. czterokrotnie w roku (w latach 2017–2018) i trzykrotnie w 2019 roku,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, który czterokrotnie w roku można było dostarczyć do świetlic wiejskich. (akta kontroli str. 234-240)

W oparciu o analizę dokumentów oraz informacji uzyskanych od Podinspektora Urzędu ustalono, że:

1. Odpady zielone były na ogół kompostowane przez właścicieli nieruchomości, a niepoddane temu procesowi były traktowane jako odpady zmieszane. Podinspektor Urzędu podał, że: „Występujące przypadki wrzucania tych odpadów do pojemników z odpadami zmieszanymi, nie były nagminne i liczne, co powodowało, że MPO w Białymstoku nie sygnalizowało tego problemu i je odbierało. W mojej ocenie ilość tych odpadów odebrana przez MPO (w ramach odpadów zmieszanych) była niewielka, stąd nie wykazywano ich jako odrębnych odpadów zielonych. Najprawdopodobniej wykazywano je w masie odpadów zmieszanych”.
2. Zużyte baterie i akumulatory zbierano w miejscowej szkole, w siedzibie Urzędu oraz w sklepie spożywczo-przemysłowym w Płaskiej, skąd – jak wynika z umów zawartych z MPO – powinny być odebrane i wywiezione przez MPO. Podmiot ten nie wykazał jednak, aby w latach 2017–2019 dokonał odbioru tych odpadów. Podinspektor Urzędu poinformował: „Nie znam przyczyny dlaczego MPO w Białymstoku nie wykazało ilości odebranych zużytych baterii. Najprawdopodobniej nie były to duże ilości”.

3. Podinspektor Urzędu poinformował, że odpady budowlane i rozbiórkowe od jesieni 2017 roku wystawiano razem z odpadami selektywnie zgromadzonymi (tj. tworzywami sztucznymi, szkłem i papierem z makulaturą) i „prawdopodobnie były wywożone przez MPO poza teren Gminy”. Fakt odbioru tych odpadów i ich wywozu nie został jednak potwierdzony przez MPO. Podinspektor Urzędu poinformował, że o możliwości przekazywania do odbioru odpadów budowlanych i rozbiórkowych (przy okazji odbioru odpadów zgromadzonych selektywnie), mieszkańców Gminy poinformowano w trakcie zebrań solearkich i indywidualnych rozmów. Dodał, że: „Z mojej wiedzy wynika, że odpadów tych (zbędne materiały budowlane i rozbiórkowe) nie odebrano w dużej ilości. Nie jestem jednak w stanie wskazać konkretnej lub przybliżonej ich wielkości, ponieważ zagrożenie to nie było sygnalizowane przez MPO w Białymstoku”.

(akta kontroli str. 257-260)

Odpady rozbiórkowe wykorzystywano w Gminie także do wykonania prac remontowych dróg. Wójt Wiesław Gołaszewski poinformował, że: „W Polskim katalogu odpadów gruz w postaci odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej zaklasyfikowany jest jako: *gruz betonowy pod kodem 17 01 01 lub *gruz ceglany pod kodem 17 01 02 oraz *zmieszane opady z betonu, gruzu ceglanego, opadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia, niezawierające substancji niebezpiecznych – 17 01 07. Gruz na terenie Gminy Płaska był wykorzystany w procesie R14 do utwardzania powierzchni, wykorzystania jako podsypki na gruncie po rozkruszeniu. Utwardzenie nie zakłóciło stanu wód w gruncie (...)”.

(akta kontroli str. 693-699)

W obowiązujących trzech regulaminach przewidziano wymóg selektywnego gromadzenia odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz możliwość ich przekazywania do PSZOK, zastrzegając, że należy je gromadzić w specjalnych kontenerach zamówionych odpłatnie przez prowadzącego budowę lub remont, lub w przypadku niewielkiego remontu dostarczyć do PSZOK w „odpowiednich pojemnikach”. Postanowieniami regulaminów nie określono jednak, co należy rozumieć pod pojęciem „odpowiedni pojemnik” i „niewielki remont”. Skutki tych regulacji wskazano w pkt 4.5. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 45, 56 i 67)

4. Przeteryminowane leki zbierane były przez miejscową aptekę, skąd powinny być odbierane przez MPO. Podinspektor Urzędu poinformował, że nie zna przyczyn niewykazania tych odpadów, jako odebranych przez MPO w Białymstoku. Dodał, że: „Najprawdopodobniej były to niewielkie ilości”.
5. Przeteryminowane chemikalia powinny być odbierane w taki sam sposób, jak zbędne materiały budowlane i rozbiórkowe.

(akta kontroli str. 257-260, 296-298 i 608)

Urząd nie miał informacji o wytworzonych i odebranych z terenu Gminy odpadach zielonych i biodegradowalnych, zużytych bateriach i akumulatorach, odpadach z popiołu oraz budowlanych i remontowych, a także przeteryminowanych lekach i wyrobach chemicznych.

(akta kontroli str. 352-469, 608 i 632-634)

W obowiązujących w okresie objętym kontrolą dwóch regulaminach (z 20 grudnia 2012 r. i 12 czerwca 2017 r.) nie określono sposobu weryfikacji prawidłowości segregacji odpadów. Regulaminem z 29 listopada 2019 r. określono konkretnie gatunki i frakcje odpadów, które należy gromadzić w poszczególnych workach/pojemnikach i takie, których nie należy tam wrzucać. Obowiązku sprawdzania prawidłowości prowadzenia segregacji odpadów nie nałożono na MPO, z wyjątkiem przypadków przekazania do odbioru odpadów, które zgromadzono w nieoznakowanych workach lub pojemnikach¹⁰. Pracownicy MPO, dokonując odbioru odpadów, nie weryfikowali prawidłowości prowadzonej segregacji odpadów, co omówiono także w pkt 2.8. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 43-47, 53-68, 75-102 i 144-233)

¹⁰ Umową obowiązującą w latach 2016–2018. Umową podpisaną na 2019 rok MPO zobowiązało się do informowania Urzędu „w przypadku niewywiązywania się z obowiązku segregacji, w przypadku zadeklarowania oddawania odpadów segregowanych” (pkt 2.1. SIWZ).

1.5. W przyjętych w okresie objętym kontrolą regulaminach:

- a) nie przewidziano wymogu zbierania odpadów stanowiących części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, parków i cmentarzy odrębnego od innych bioodpadów stanowiących odpady komunalne,
- b) nie ustalono dodatkowych warunków dotyczących ułatwienia prowadzenia selektywnego zbierania odpadów przez osoby niepełnosprawne, w szczególności niedowidzące – Wójt Wiesław Gołaszewski poinformował, że samo wprowadzenie systemu odbioru odpadów w workach oraz zasady dokonywania odbioru odpadów u źródła „są głównym ułatwieniem dla osób niepełnosprawnych”,
- c) wskazano wymagania dotyczące kompostowania bioodpadów, stanowiących odpady komunalne w kompostownikach przydomowych na terenie nieruchomości zabudowanych¹¹ budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi oraz jednocześnie zwolniono właścicieli takich nieruchomości w całości z obowiązku posiadania worka na te odpady (§ 10 regulaminu z dnia 20 listopada 2019 r.),
- d) nie określono warunków uznania, że odpady, o których mowa w pkt 1 oraz w ust. 2 pkt 1 lit. a i b ucpg są zbierane w sposób selektywny,
- e) nie wprowadzono możliwości przekazywania do PSZOK: odpadów niebezpiecznych, odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek. Wymóg gromadzenia takich odpadów, wprowadzono uchwałą X/93/20 Rady Gminy Płaska z 29 stycznia 2020 r. w sprawie zmiany regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Płaska.

(akta kontroli str. 43-47, 53-68, 263-271 i 557)

1.6. W Urzędzie prowadzono rejestr działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, który na bieżąco aktualizowano. Wynika z niego, że w latach 2017–2019 na terenie Gminy działalność w zakresie wywozu odpadów komunalnych prowadziło ośmiu przedsiębiorców, z których dwóch zrezygnowało, a sześciu ją nadal kontynuowało. Zagadnienie składania sprawozdań przez te podmioty omówiono w pkt 2.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. (akta kontroli str. 15-22)

1.7. Według danych wskazanych w WPGO 2016, moce przerobowe Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Koszarówce ze Stacją Przeladunkową w Augustowie wynosiły 30.000 Mg/rok na jedną zmianę w części mechanicznej dla odpadów zmieszanych i 15.500 Mg/rok na jedną zmianę w części biologicznej. Sortownia odpadów do selektywnego zbierania w tej lokalizacji miała moc przerobową 2.650 Mg/rok na jedną zmianę, a druga sortownia, Zakład Recyklingu w Dolistowie Starym, miała moc 2.800 Mg/rok przy pracy na jedną zmianę. (akta kontroli str. 15-22 i 263-271)

Wójt Wiesław Gołaszewski poinformował, że odpady komunalne z terenu gminy Płaska były kierowane wyłącznie do Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Koszarówce. Dodał, że zniesienie regionalizacji ocenić należy bardzo negatywnie, bowiem „powoduje to przede wszystkim niezdrową konkurencyjność instalacji regionalnych. Zakład w Koszarówce staje się okazją do robienia dodatkowych zysków dla droższych instalacji, co w następstwie powoduje napływ droższego strumienia odpadów z innych regionów, a w efekcie podwyższa koszty dla przyjmowanych odpadów z terenu Związku Gmin Biebrzańskich”. (akta kontroli str. 263-271)

1.8. W ocenie Wójta Wiesława Gołaszewskiego „Uruchomienie punktu napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami jest na pewno dobrym rozwiązaniem, jednakże z uwagi na specyfikę gminy i jej demografię nie ma racji bytu. Należy też wskazać na brak zainteresowania i jakiegokolwiek interwencji ze strony przedstawicieli mieszkańców. Koszt utrzymania i prowadzenia punktu byłby niewspółmierny do korzyści”. (akta kontroli str. 263-271)

¹¹ Możliwość kompostowania odpadów zielonych dopuszczono także regulaminem z 20 grudnia 2012 r. Wymagania dotyczące kompostowania ustalono regulaminem z 20 listopada 2019 r.

1.9. Gmina nie uczestniczyła w finansowaniu budowy i partycypacji instalacji komunalnych służących gospodarce odpadami. Na rzecz Związku Komunalnego Biebrza opłacano składki członkowskie (naliczane od mieszkańca). W 2017 roku wniesiono 4.754 zł, w 2018 roku – 4.709 zł, a w 2019 roku – 3.904 zł. (akta kontroli str. 263-275)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości.

1. Od 2013 roku gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objęto właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami letniskowymi, bez wymaganej uchwały Rady Gminy, podjętej w oparciu o art. 6c ust. 2 ucpg. Wójt Wiesław Gołaszewski, wyjaśnił, że: „Wobec przepisów budzących powszechne wątpliwości w ówczesnym czasie przyjęto, iż właściciele domków letniskowych powinni być traktowani jak mieszkańcy zarówno gminy, w której mieszkają „na co dzień” jak i gminy, w której położone są ich domki letniskowe i sklasyfikowano te osoby jako mieszkańców sezonowych”.

Rada Gminy dopiero 20 listopada 2019 r. podjęła uchwałę nr VII/71/19, postanowieniami której gminnym systemem gospodarki odpadami komunalnymi objęto właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. (akta kontroli str. 72, 536-554 i 591-597)

Skutkiem opisanej nieprawidłowości było uzyskanie w latach 2017–2019 opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi od właścicieli nieruchomości, na których znajdowały się budynki letniskowe oraz okresowo wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wynoszących 441.619 zł, w tym 142.611 zł w 2017 roku, 143.751 zł w 2018 roku i 155.257 zł w 2019 roku. (akta kontroli str. 569)

2. Postanowień dwóch regulaminów, które obowiązywały w okresie objętym kontrolą nie dostosowano do wymogów i przepisów wykonawczych.

a) W regulaminie obowiązującym od 24 czerwca 2017 r. do 12 grudnia 2019 r. nie ustalono obowiązku selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów¹², wymaganego § 3 pkt 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów¹³. Wójt Wiesław Gołaszewski wyjaśnił m.in., że postanowieniami § 15 tego regulaminu wskazano, że: „powstające w gospodarstwach domowych odpady zielone oraz inne odpady ulegające biodegradacji powinny być wykorzystywane przez mieszkańców we własnym zakresie poprzez kompostowanie w przydomowych kompostownikach.” Dodał, że w jego ocenie powyższym rozporządzeniem jednoznacznie nie wskazano obowiązku selektywnego zbierania frakcji bioodpadów i „Obecnie, wraz z nowym rozporządzeniem, sytuacja uległa zmianie”¹⁴. (akta kontroli str. 53-60 i 263-271)

Umową zawartą z MPO na odbiór odpadów w latach 2016–2018 nie przewidziano odbioru odpadów biodegradowalnych. Powinien on być prowadzony w 2019 roku, co wynikało z umowy zawartej 28 grudnia 2018 r. (akta kontroli str. 75-102 i 144-178)

b) W regulaminie uchwalonym 20 listopada 2019 r. nie ustalono sposobu zagospodarowania odpadów z odzieży i tekstyliów, mimo że zobowiązano do selektywnego ich gromadzenia. Wójt Wiesław Gołaszewski wyjaśnił, że: „Najprawdopodobniej przyczyną tego stanu rzeczy był fakt, że prace nad regulaminem podjęto jeszcze w miesiącu sierpniu 2019 r., gdzie w międzyczasie miała miejsce kolejna zmiana ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminie, w której wprowadzono pojęcie „odpadów komunalnych niekwalifikujących się do odpadów medycznych (...)”. Dodał, że braki te uregulowano uchwałą X/93/20

¹² Wprowadzono wymóg selektywnego zbierania 12 frakcji odpadów, w tym papieru i tektury, tworzyw sztucznych oraz szkła kolorowego i bezbarwnego w pojemnikach oznaczonych (odpowiednio) kolorami: niebieskim, żółtym i zielonym.

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 19. Rozporządzenie zwane dalej: rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów.

¹⁴ Obowiązek selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów, wprowadzono regulaminem uchwalonym 20 listopada 2019 r.

Rady Gminy Płaska z 29 stycznia 2020 r. w sprawie zmiany regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Płaska. (akta kontroli str. 61-68, 557 i 591-597)

3. Na terenie Gminy do końca 2019 roku nie utworzono stałego PSZOK ani nie prowadzono go wspólnie z inną gminą, co stanowiło naruszenie przepisów art. 3 ust. 2b pkt 6 ucpg i postanowień obowiązujących regulaminów¹⁵, które wskazywały na możliwość przekazywania do tymczasowego składowania prawie wszystkich selektywnie gromadzonych odpadów. Podinspektor Urzędu, prowadzący sprawy gospodarki odpadami, jako powody tego stanu, wskazał:

- „MPO w Białymstoku oszacowała koszt uruchomienia stałego punktu selektywnego zbioru odpadów na 1,5 mln zł. Gminy nie stać na taki wydatek”;
- ustalono, że „będzie funkcjonował tzw. „lotny” punkt selektywnego zbioru odpadów. Będzie to polegało na odbiorze odpadów gromadzonych selektywnie (tj. zużytych, zbędnych materiałów budowlanych i rozbiórkowych oraz przeterminowanych chemikaliów) z poszczególnych nieruchomości”.

(akta kontroli str. 43-47, 53-68 i 257-260)

W 2017 roku PSZOK nie funkcjonował, a w latach 2018–2019 obowiązek jego prowadzenia zlecono MPO:

- aneksem z 30 listopada 2017 r., którym MPO (za 1.000 zł miesięcznie) zobowiązało się do prowadzenia w 2018 roku PSZOK na terenie Gminy,
- umową z 28 grudnia 2018 r. na odbiór i wywóz odpadów komunalnych w 2019 roku, w tym prowadzenia PSZOK dla Gminy. (akta kontroli str. 103107 i 144-178)

Stacjonarnego PSZOK jednak nie uruchomiono. Wójt Wiesław Gołaszewski jako przyczyny niewyegzekwowania od MPO prowadzenia PSZOK wymienił: „Stosownie do art. 2b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – gmina jest obowiązana utworzyć co najmniej jeden stacjonarny punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, samodzielnie lub wspólnie z inną gminą lub gminami. Szczegółowy sposób świadczenia usług przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych określa rada gminy w drodze uchwały, stanowiącej akt prawa miejscowego. Gmina decyduje więc o sposobie organizacji i zakresie działania PSZOK-u. PSZOK może znajdować się poza terenem gminy, tym bardziej, że gminy nie stać na budowę i utrzymanie, zapewnienie obsługi, ochrony i bezpieczeństwa pożarowego na śmietniku. Obszar Gminy Płaska jest obszarem chronionym krajobrazowo i objęty w 100% Naturą 2000, na jej terenie znajduje się pomnik historii, co pozostaje w sprzeczności z umieszczeniem tego typu urządzeń na terenie Gminy. Aby wypełnić jednak obowiązek ustawowy i zapewnić dostępność punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych dla mieszkańców gmina zawarła stosowne umowy”¹⁶.

(akta kontroli str. 103-105, 144-178, 263-271 i 678)

W dniu 13 lutego 2020 r. dokonano oględzin terenu jednego z sześciu tzw. „lotnych” PSZOK (położonego przy budynku świetlicy w Rudawce), gdzie od listopada 2019 roku, na powierzchni 27,5 m², złożono zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble, dywany, ubrania i opony. Fakt ten omówiono na sesji zwyczajnej Rady Gminy, która odbyła się 17 grudnia 2019 r. W jej trakcie poinformowano, że: „za budynkiem świetlicy wiejskiej w Rudawce składowane są przez mieszkańców śmieci wielkogabarytowe (...) śmieci te składowane są poza terminem wywozu, co jest niedozwolone i nie jest zrozumiałe dlaczego świetlicowa (...) wyraziła na to zgodę”. Zwrócono także uwagę, że śmieci zgromadzone przy świetlicy wiejskiej zostały złożone w wyznaczonym miejscu i terminie (4 listopada 2019 r. – termin wyznaczony do odbioru zużytego sprzętu RTV i AGD z terenu świetlic wiejskich). Dyskusję na powyższy temat podsumował Wójt Wiesław Gołaszewski, zwracając uwagę, że: „Zgromadzone odpady stwarzają zagrożenie związane m.in. z przygnieceniem, urazami czy chorobami. W stercie śmieci mogą zalęgnać się szczury i myszy. Jeśli mieszkańcy sami nie odbiorą zwiezionych

¹⁵ Postanowienia: § 11 ust. 4–9 i § 18 regulaminu z 20 grudnia 2012 r. i § 11 ust. 4–9 i 18 regulaminu z 12 czerwca 2017 r.

¹⁶ Uchwałą nr IV/23/19 z 28 stycznia 2019 r. Rada Gminy wyraziła zgodę na udział Gminy w budowie i prowadzeniu Międzygminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Augustowie. Planowany termin jego uruchomienia określono na I kwartał 2022 roku.

śmieci, zostanie wszczęte postępowanie karne w celu ustalenia sprawców zaśmiecania oraz zostaną one usunięte na początku na koszt Gminy, a następnie kosztami obciążone zostaną osoby odpowiedzialne”.

Inspektor Urzędu wyjaśnił, że do dnia przeprowadzenia oględzin odpadów tych nie usunięto, ponieważ wymagałoby to „dodatkowego zlecenia”. Dodał, że zostaną one usunięte przy najbliższej zbiórce odpadów wielkogabarytowych i zużytego sprzętu elektryczno-elektronicznego, tj. 2 lub 10 marca 2020 r.

(akta kontroli str. 238-239 i 611-621)

Na prowadzenie „lotnych” PSZOK Gmina przeznaczyła:

- 12.000 zł w 2018 roku, stosownie do aneksu nr 1/17 zawartego 30 listopada 2017 r. z MPO;
- 285.120 zł, które obejmowało wynagrodzenie za odbiór i wywóz odpadów w 2019 roku, a także „prowadzenie PSZOK dla Gminy Płaska”¹⁷.

(akta kontroli str. 122-178)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina wywiązała się z obowiązku uregulowania zasad utrzymania czystości i porządku oraz wprowadzenia wymogu selektywnego gromadzenia odpadów komunalnych. W regulaminach utrzymania czystości i porządku określono obowiązek selektywnego gromadzenia od 12 do 14 rodzajów odpadów, z których pięć było odbieranych bezpośrednio z poszczególnych nieruchomości¹⁸, dwa należało samodzielnie poddać kompostowaniu (odpady zielone i biodegradowalne), a dwa inne¹⁹ można było przekazać do tymczasowego przechowania w PSZOK. Nie zorganizowano jednak skutecznego systemu odbioru odpadów budowlanych i rozbiórkowych, popiołu oraz przeterminowanych wyrobów chemicznych, a do końca 2019 roku nie utworzono PSZOK. Powodowało to zwiększenie ilości odpadów zmieszanych, a także przyczyniło się do powstawania nielegalnych składowisk odpadów oraz stanowiło zagrożenie dla stanu sanitarnego i bezpieczeństwa osób uczęszczających do świetlic wiejskich, spowodowane tymczasowym składowaniem odpadów na ich terenie. Nieprawidłowe było także włączenie już w 2013 roku właścicieli budynków letniskowych do gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, gdyż Rada Gminy niezbędną uchwałę w tej sprawie podjęła dopiero 20 listopada 2019 r.

OBSZAR

2. Nadzór nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w tym nad realizacją zadań powierzonych podmiotom odbierającym odpady komunalne i podmiotom przetwarzającym takie odpady z terenu gminy

Opis stanu faktycznego

2.1. Gminnym systemem gospodarki odpadami w latach 2017–2019 objęto odpowiednio 2.092; 2.052 i 1.992 osoby. W ocenie Podinspektora Urzędu, spadek liczby mieszkańców Gminy objętych systemem wynika ze zmniejszenia się liczby osób w poszczególnych gospodarstwach domowych, m.in. z uwagi na przemieszczanie się ich w poszukiwaniu pracy lub podejmowaniu nauki poza terenem Gminy. Jednocześnie podał, że – przyjmując deklaracje o wysokości opłat z tytułu gospodarowania odpadami – dokonywał weryfikacji liczby osób zgłoszonych do wspólnego zamieszkiwania z wnioskodawcą, korzystając z danych generowanych przez program komputerowy wykorzystywany do prowadzenia gospodarki odpadami. W analizowanym okresie faktycznie zmniejszyła się liczba mieszkańców gminy, która wg stanu na koniec poszczególnych lat objętych kontrolą²⁰ wyniosła: 2.571; 2.557 i 2.539 osób. W jeszcze większym stopniu zmniejszył się ich udział w gminnym systemie gospodarki odpadami, który wyniósł odpowiednio: 81,4%; 80,3% i 78,5% mieszkańców Gminy. (akta kontroli str. 285-287, 519-521 i 533-535)

Z porównania liczby gospodarstw domowych, zgłoszonych do MPO w celu odbioru odpadów, z liczbą budynków mieszkalnych oraz domów letniskowych wynika, że wg stanu na koniec poszczególnych lat okresu objętego kontrolą, gminnym systemem gospodarki komunalnej objęto odpowiednio: 88,3%; 84,7% i 85,9% budynków mieszkalnych oraz

¹⁷ Pkt 2.3.1. SIWZ.

¹⁸ Szkło, tworzywa sztuczne, papier i tektura, drobny metal oraz odpady biodegradowalne, a także zmieszane.

¹⁹ Tj. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz odpady wielkogabarytowe.

²⁰ Dane wg ewidencji ludności.

letniskowych położonych w Gminie. Podinspektor poinformował, że nieobjęcie wszystkich budynków mieszkalnych i letniskowych gminnym systemem gospodarki odpadami komunalnymi wynika z tego, że: „Część budynków jest niezamieszkałych, a część właścicieli nie dopełniła obowiązku złożenia deklaracji, co głównie dotyczy osób przebywających czasowo”.

(akta kontroli str. 288-291, 518 i 533-535)

Porównanie liczby budynków mieszkalnych oraz letniskowych należących do osób niebędących mieszkańcami Gminy z liczbą właścicieli tych nieruchomości, wnoszących opłaty na rzecz gospodarki odpadami wykazało, że liczba osób niewnoszących opłat zwiększyła się z 68 (wg stanu na koniec 2017 roku) do 113 (wg stanu na koniec 2019 roku). Urząd nie miał informacji, czy osoby te zawarły indywidualne umowy na odbiór odpadów z ich nieruchomości, ponieważ informacji tych nie żądano. Podinspektor Urzędu poinformował, że: „Nie pomyślałem, że może być to przydatne”.

(akta kontroli str. 518, 533-535 i 569)

2.2. W Urzędzie analizowano dane dotyczące nieruchomości, na których znajdowały się budynki mieszkalne i letniskowe oraz podejmowano działania w celu objęcia gospodarką odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli tych nieruchomości, także nowo wybudowanych budynków. W tym celu w latach 2017–2019 przeprowadzono 181 postępowań, w ramach których dokonano oględzin 92 nieruchomości. W wyniku tych działań właściciele 78 nieruchomości złożyli deklaracje o opłatach z tytułu gospodarowania odpadami oraz wydano 18 decyzji określających te opłaty. W pozostałych 71 przypadkach właściciele nieruchomości nie złożyli takich deklaracji i opłat tych nie ustalono. Na przykład:

1. Na działce nr 98/10 w miejscowości Macharce. znajdował się drewniany budynek, wiata oraz budynek gospodarczy. W wyniku oględzin (bez udziału właściciela) ustalono, że drewniany budynek może być wykorzystywany na cele letniskowe. Właściciel nieruchomości pisemnie poinformował jednak Urząd, że działka ta nie jest wykorzystywana na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, a trawę wykaszają jego brat.
2. Na działce nr 144/2 w miejscowości Dolny Las. ustawiono przyczepę kempingową oraz znajdowały się: mała budowla drewniana z drzwiami i oknem, drewniany budynek, huśtawka i ławka. Po przeprowadzonych oględzinach podjęto dwie bezskuteczne próby doręczenia wezwania w sprawie złożenia deklaracji, nie wszczynając postępowania.

(akta kontroli str. 513-517, 522-523 i 659-667)

2.3. Urząd miał dane dotyczące masy odpadów komunalnych odebranych od niektórych właścicieli nieruchomości niezamieszkałych (np. na których prowadzono działalność gospodarczą), które przedstawiano w sprawozdaniach złożonych przez dwa podmioty, dokonujące odbioru tych odpadów. W dokumentach tych wskazywano masę i rodzaje odebranych odpadów oraz liczbę właścicieli nieruchomości od których zostały odebrane odpady. Urząd nie miał jednak informacji, czy odpady komunalne odebrane zostały ze wszystkich nieruchomości niezabudowanych, na których je wytwarzano. Ewidencję umów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, prowadzono „poprzez wpisanie do akt list zawieranych umów dostarczanych wraz z kwartalnymi sprawozdaniem przez podmioty faktycznie świadczące usługi odbioru odpadów komunalnych”. W latach 2017–2019 nie przeprowadzono kontroli prawidłowości tych umów, ponieważ – jak poinformował Wójt Wiesław Gołaszewski – „Brak czasu i sił przerobowych – tak naprawdę na odpady zatrudnionych jest dwóch pracowników w wymiarze pół etatu, wystąpił z ich strony brak realizacji zadania”. W dniu 10 lutego 2020 r. sporządzono rejestr umów zawartych w latach 2016–2018 na odbiór odpadów. Wynika z niego, że w 2017 roku na terenie Gminy indywidualne umowy na wywóz stałych odpadów komunalnych zawarte były przez 28 właścicieli 35 nieruchomości niezamieszkałych, a w 2018 roku przez 30 właścicieli 42 takich nieruchomości. Ze sprawozdań złożonych przez dwa podmioty usuwające odpady komunalne wynika, że w 2017 roku stałe odpady komunalne odebrane zostały od 28 właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, w I półroczu 2018 roku – od 33 właścicieli, a w II półroczu 2018 r. – od 26 właścicieli nieruchomości niezabudowanych.

(akta kontroli str. 522-526, 595 i 598-607)

2.4. Spośród sześciu podmiotów gospodarczych, odnotowanych w rejestrze działalności regulowanej, wymagane sprawozdania złożyły tylko dwa²¹, z których jeden został poddany kontroli. Przeprowadzono ją w MPO od 10 do 11 lipca 2018 r. W sporządzonym na tę okoliczność protokole, Inspektor i Podinspektor Urzędu wskazali m.in., że:

- pojazdy, przy pomocy których odbierano i wywożono odpady były wyposażone w system monitoringu satelitarnego, który miał funkcje zapisu, przechowywania i odczytywania danych o położeniu poszczególnych pojazdów oraz o miejscach ich postojów i rozładunku;
- wszystkie selektywnie zebrane odpady komunalne przekazywano do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce;
- w MPO przestrzegano zakazu mieszania selektywnie zebranych odpadów komunalnych ze zmieszanymi odpadami komunalnymi (odpady selektywnie zgromadzone i zmieszane były odbierane w różnych terminach i różnymi samochodami; „*Odpady selektywnie zebrane są odbierane przez pojazdy z kłatkami, a odpady zmieszane przez śmieciarki z kompaktownikiem*”);
- w 2017 roku uzyskano poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych z terenu Gminy w wielkości 27,10%;
- MPO nie prowadził ewidencji ilościowej i jakościowej odpadów zmieszanych odebranych z każdej nieruchomości oraz nie przekazywał do Urzędu sprawozdań zawierających adresy nieruchomości, z których odebrane zostały odpady zgromadzone selektywnie.

(akta kontroli str. 23-42 i 635)

Podinspektor Urzędu poinformował, że w toku kontroli zapoznano się z dokumentacją, na podstawie której sporządzano karty ewidencyjne odebranych odpadów oraz potwierdzających przetworzenie odpadów. Faktu tego jednak nie odnotowano, ponieważ „nie stwierdzono nieprawidłowości”. Zalecenia pokontrolne przekazano w formie ustnej, po zakończeniu czynności kontrolnych. Dodał, że: „Brak realizacji tak wydanych zaleceń spowodował, że Wójt Gminy wystosował pisemny wniosek o dołączanie do faktur wymaganych zestawień”. Pismem z 15 marca 2019 r. Wójt Gminy zwrócił się do MPO o dołączanie do faktur ewidencji odbieranych odpadów z każdej nieruchomości.

(akta kontroli str. 319 i 533-535)

W dwóch umowach zawartych z MPO na odbiór odpadów i wywóz ich z terenu Gminy w latach 2016–2019 ustalono, że do faktur za wykonane prace dołączane będą karty ewidencyjne odpadów oraz zestawienia przedstawiające ilość odpadów zmieszanych odebranych z poszczególnych nieruchomości (podawane w litrach) i adresy nieruchomości, z których odebrano odpady selektywnie zgromadzone. Do otrzymanych przez Urząd 36 faktur za odbiór odpadów w latach 2017–2019 MPO:

- dołączyło karty odebranych odpadów za 23 miesiące, a w przypadku 13 miesięcy kart tych nie przekazało,
- zestawienia nieruchomości, z których odebrano odpady zmieszane i selektywnie zgromadzone przekazało tylko za 10 miesięcy 2019 roku. (akta kontroli str. 296-298)

Zagadnienie nieegzekwowania tych dokumentów omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w „Stwierdzonych nieprawidłowościach”.

Od lutego 2019 roku Urząd miał możliwość korzystania z systemu monitorującego przebieg tras pojazdów MPO, przy pomocy których odbierano odpady. Podinspektor Urzędu poinformował, że monitoring ten wykorzystywał na ogół po każdym odbiorze odpadów, sprawdzając, czy MPO nie odbiera odpadów także z innych gmin oraz przekazuje je do zagospodarowania we wskazane miejsce. Dodał, że dotychczas nie stwierdził w tym zakresie nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 522-526 i 533-53)

Porównując daty odbioru odpadów zmieszanych z terenu Gminy oraz trasy przejazdu pojazdów MPO w 17 losowo wybranych przypadkach z lutego i lipca 2019 roku, z datami przekazania odpadów zmieszanych do Zakładu Zagospodarowania Odpadów

²¹ MPO i Przedsiębiorstwo Transportowe NECKO spółka z o.o. w Augustowie.

w Koszarówce i stacji przeładunkowej BIOM w Augustowie (we wskazanych miesiącach, co ustalono w wyniku równoległe prowadzonej kontroli NIK) stwierdzono, że:

- według dostępnych w Urzędzie tras przejazdu pojazdów MPO, odpady zmieszane z poszczególnych nieruchomości położonych na terenie Gminy w lutym i lipcu 2019 roku odbierane były trzema pojazdami,
- w dokumentacji BIOM odnotowano, że w tych dwóch miesiącach z terenu gminy Płaska odpady dostarczono do:
  - Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce, przy wykorzystaniu czterech samochodów, w tym jednego, w przypadku którego MPO udostępniło wgląd w trasę przejazdu na terenie Gminy,
  - do punktu przeładunkowego BIOM w Augustowie, przy pomocy dziewięciu pojazdów, w tym dwóch, w przypadkach których Urząd miał możliwość wglądu do tras ich przejazdów na obszarze Gminy. (akta kontroli str. 642-658 i 672-675)

Poinformowany o tym fakcie Wójt Wiesław Gołaszewski poinformował, że: „Urząd Gminy skonfrontuje dane przekazane przez firmę wywozową MPO Oddział Augustów w zakresie terminów, ilości odebranych pozostałości po segregacji wraz wyszczególnieniem danych o użytym taborze firmy z danymi uzyskanymi z RIPOK – Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Koszarówce ze Stacją Przeładunkową w Augustowie. Podjęto w tej kwestii czynności sprawdzające”. (akta kontroli str. 693-695)

Problem ten przedstawiono także w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w „Stwierdzonych nieprawidłowościach”.

2.5. Urząd miał dokumenty potwierdzające dostarczenie w latach 2017–2019 odpadów zebranych z terenu Gminy do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce. Danych w tym zakresie jednak nie porównywano, co szerzej omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w „Stwierdzonych nieprawidłowościach”.

2.6. Pracownicy Urzędu, prowadzący sprawy gminnej gospodarki odpadami komunalnymi, przeprowadzili w latach 2017–2019 następujące kontrole dotyczące prawidłowości prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów:

- inspektor Urzędu dwukrotnie (w 2019 roku) sprawdził, czy MPO w Białymstoku w wyznaczonych terminach odbiera odpady, ponieważ posiadacze domków letniskowych kilkakrotnie zgłaszali przypadki ich nieodbierania (kontrole wykazały, że w terminach wywozu odpadów zmieszanych mieszkańcy wystawiali także odpady selektywne, których MPO zasadnie nie odebrało),
- podinspektor Urzędu przez sześć dni (w lutym, marcu i kwietniu 2019 roku) przeprowadzał oględziny zawartości pojemników²², w których gromadzono odpady zmieszane, sprawdzając czy nie wrzucono tam odpadów, które należało gromadzić selektywnie (tj. tworzyw sztucznych, szkła oraz papieru i makulatury). W wyniku przeprowadzonych badań nie stwierdzono przypadków mieszania odpadów oraz przystępowania do ich odbioru samochodem, ze zgromadzonymi już odpadami. (akta kontroli str. 513-517 i 527-535)

2.7. Urząd nie otrzymał z MPO informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach w zakresie odbioru odpadów komunalnych. (akta kontroli str. 513-517, 522-526 i 533-535)

2.8. Przeprowadzone 23, 27 i 28 stycznia oraz 25 lutego 2020 r. oględziny czynności pracowników MPO odbierających odpady wykazały, że:

- w odrębnych dniach dokonywano odbioru odpadów zmieszanych i selektywnie gromadzonych,
- odpady zmieszane umieszczano w pojemnikach, a selektywnie zgromadzone w plastikowych (półprzezroczystych) workach o kolorach: żółtym, niebieskim i zielonym (nie stwierdzono przekazania do odbioru worków brązowych, zawierających bio odpady),

---

²² Na ogół 1.000 litrowych.

- przy odbieraniu odpadów zgromadzonych w workach nie dokonywano wzrokowej weryfikacji ich zawartości,
- właściciele trzech nieruchomości zamieszkałych (z 10 losowo wybranych) nie wystawili do odbioru żadnych odpadów selektywnie zgromadzonych.
(akta kontroli str. 584-586 i 671)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Urząd nie egzekwował od MPO dostarczenia kart ewidencyjnych odebranych odpadów komunalnych za 13 z 36 miesięcy okresu objętego kontrolą oraz zestawień, zawierających wykaz właścicieli nieruchomości z których odebrano odpady zmieszane i selektywnie zgromadzone z lat 2017 i 2018. Z wyjaśnień uzyskanych od pracowników prowadzących w Urzędzie sprawy gospodarki odpadami wynika, że:
  - kart ewidencyjnych odebranych odpadów nie wykorzystywano, ponieważ – jak podał Inspektor Urzędu – podstawą do potwierdzenia odbioru i wywozu odpadów były jego obserwacje wystawionych pojemników na odpady, które przeprowadzał w dni odbioru odpadów, przemierzając drogę z domu do pracy w miejscowości Plaska,
  - zestawienia nieruchomości z których odebrano odpady wykorzystywano w 2019 roku do sprawdzenia zasadności sygnałów mieszkańców o nieodebraniu odpadów w danym dniu. W takich przypadkach – jak wyjaśnił Podinspektor Urzędu – mających miejsce kilka razy w roku, podejmowano interwencje w MPO, skutkujące odebraniem odpadów.
(akta kontroli str. 261-262, 296-298, 533-535 i 637-640)
2. Nierzetelnie weryfikowano ilość odpadów odebranych i przekazanych do zagospodarowania. Z porównania danych przedstawionych przez MPO w sprawozdaniach i w kartach ewidencyjnych z informacjami o odpadach przyjętych do przetwarzania przez BIOM wynikają bowiem odmienne dane dotyczące ilości odpadów zebranych selektywnie. Z danych MPO wynika, że w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą odebrano selektywnie zgromadzone odpady w ilości odpowiednio: 71,97 Mg, 107,82 Mg i 107,68 Mg. Natomiast w informacji sporządzonej przez BIOM wykazano, że masa tych odpadów przedstawiała się następująco: 32,75 Mg, 100,56 Mg i 130,34 Mg. Największe różnice dotyczyły papieru, szkła i odpadów wielkogabarytowych. Na przykład:
  - MPO wykazało, że w latach 2017 i 2018 zebrano odpowiednio 29,71 Mg i 15,58 Mg papieru, a Spółka BIOM podała, że otrzymała 3,36 Mg i 10,05 Mg takich odpadów,
  - wg MPO w 2019 roku z Gminy odebrano 4,86 Mg odpadów wielkogabarytowych, tj. o 17,52 Mg mniej niż podała Spółka BIOM (22,38 Mg).
(akta kontroli str. 636)

Inspektor Urzędu wyjaśnił, że nie porównywał ilości odpadów odebranych z terenu Gminy przez MPO z ilością odpadów dostarczonych do BIOM w celu przetworzenia, ponieważ „Nie było to przez nikogo wymagane”.
(akta kontroli str. 513-517)

Do bieżącego sprawdzania rzetelności rozliczeń wynikających z ilości odebranych odpadów oraz selektywnego ich gromadzenia pracownicy Urzędu nie wykorzystywali dostępu do monitoringu pojazdów odbierających odpady z terenu Gminy oraz informacji o ilości i miejscach odbioru odpadów, przekazanych do Urzędu przez podmiot świadczący te usługi, chociaż od 2019 roku Gmina rozliczała się za zagospodarowanie odpadów na podstawie faktycznej ilości odebranych odpadów, która w 2019 roku trzykrotnie wzrosła w stosunku do 2017 roku (co szerzej przedstawiono w pkt 3.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego), powodując jednocześnie wzrost wydatków Gminy z tego tytułu.

(akta kontroli str. 176-218, 261-262, 513-517, 522-523 i 533-535)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina nierzetelnie nadzorowała gospodarowanie odpadami komunalnymi. Wskazuje na to:

- brak pełnej informacji o wywiązaniu się z obowiązku usuwania takich odpadów przez wszystkich właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, mających zawarte umowy na odbiór odpadów komunalnych,

- przeprowadzenie kontroli tylko jednego podmiotu (MPO) z sześciu deklarujących prowadzenie nieprzerwanej działalności w zakresie usuwania odpadów komunalnych na terenie Gminy,
- brak bieżącego egzekwowania z MPO informacji o ilości odebranych odpadów z terenu Gminy oraz o wywiązaniu się z obowiązku selektywnego gromadzenia odpadów przez właścicieli poszczególnych nieruchomości,
- niewykorzystywanie wszystkich informacji otrzymanych z MPO i BIOM do prowadzenia nadzoru nad gminnym systemem gospodarki odpadami,
- nieprzeprowadzanie kontroli dostarczania przez MPO odpadów zmieszanych z terenu Gminy do BIOM.

W konsekwencji Gmina nie miała wiarygodnych informacji o faktycznej ilości odpadów zgromadzonych na jej terenie oraz odebranych czterech rodzajach odpadów²³, które wymagały selektywnego gromadzenia i odbioru przez MPO. Brak rzetelnego nadzoru nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w sytuacji wykazania przez MPO trzykrotnego wzrostu w 2019 roku ilości odpadów zmieszanych odbieranych z terenu Gminy w stosunku do 2017 roku oraz uzależnienia od 2019 roku wynagrodzenia wypłacanego tej firmie od ilości odebranych odpadów, daje możliwość nielegalnego rozliczania, jako wytworzone na terenie Gminy, zmieszanych odpadów komunalnych, które faktycznie wytworzone zostały w innych jednostkach samorządu terytorialnego, a nawet poza obszarem regionu gospodarki odpadami komunalnymi, do którego należy Gmina. Do 6 września 2019 r. takie działanie było naruszeniem zasady regionalizacji, wyrażonej w – obowiązującym do tego czasu – art. 20 ust. 7 i 8 *ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach*²⁴, zakazującej przetwarzania i przywozu na obszar regionu gospodarki odpadami komunalnymi m.in. odpadów zmieszanych, wytworzonych poza obszarem tego regionu.

OBSZAR

3. Osiągnięcie założonych poziomów recyklingu, ponownego użycia i odzysku odpadów komunalnych z terenu gminy, w tym weryfikacja danych otrzymywanych od odbiorców odpadów komunalnych i podmiotów, do których zostały przekazane odpady komunalne z terenu gminy

Opis stanu faktycznego

3.1. W Urzędzie sporządzono roczne sprawozdania z realizacji zadań dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi, wymagane art. 9q ucpg oraz terminowo przekazywano je Marszałkowi Województwa Podlaskiego i Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska w Białymstoku. Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku wnieśli szereg uwag do sprawozdań sporządzonych za lata 2017 i 2018, które dotyczyły m.in.: wpisania danych w niewłaściwych pozycjach sprawozdania, błędów w sumowaniu danych i niewłaściwie obliczonych wskaźników recyklingu. Inspektor Urzędu poinformował, że uwagi te zostały uwzględnione w poprawionych wersjach sprawozdań, przekazanych odpowiednio 10 lipca 2018 r. i 17 czerwca 2019 r. (akta kontroli str. 478-517)

3.2. W poprawionych wersjach sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, sporządzonych za lata 2017 i 2018 wykazano m.in., że:

- w 2017 roku z terenu Gminy odebrano 317,43 Mg odpadów, w tym 295,06 Mg zmieszanych i 82,37 Mg selektywnie zgromadzonych, a w 2018 roku – 382,29 Mg odpadów komunalnych, w tym 269,16 Mg zmieszanych i 113,13 Mg selektywnie zgromadzonych,
- w latach 2017 i 2018 wskaźnik masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, przekazanych do składowania, w odniesieniu do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 roku wyniósł zero procent²⁵,
- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych z papieru, metali, szkła i tworzyw sztucznych w 2017 roku wyniósł 42,42%,

²³ Odpady budowlane i rozbiórkowe, przeterminowane leki i wyroby chemiczne, zużyte baterie i akumulatory, popiół.

²⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 701, ze zm.

²⁵ W załącznikach do sprawozdania podano, że wskaźnik ten w 2017 roku wyniósł 23,40%, a w 2018 roku – 20,88%.

a w 2018 roku – 65,46%, przy wymaganych²⁶ 20% w 2017 roku, 30% w 2018 roku i 40% w 2019 roku. Do obliczenia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła przyjęto dane o ilości tych odpadów zebranych selektywnie „u źródła” i zwiększono o masę odpadów wysegregowanych z odpadów zmieszanych (20 03 01). Dane o ilości wyselekcjonowanych odpadów (z papieru i tektury, tworzyw sztucznych, opakowań wielomateriałowych, szkła i metalu) ustalono, dokonując obliczeń w oparciu o wskaźniki uzyskane z BIOM, z zagospodarowania wszystkich otrzymanych w danym roku odpadów zmieszanych (tj. 26.814,650 Mg), bez uzyskania danych odnoszących się do odpadów zebranych wyłącznie w gminie Płaska. W taki sposób w 2017 roku masę odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi określono na 84,972 Mg, w tym masę odpadów wysegregowaną z odpadów zmieszanych – na 15,920 Mg (18,7%), a zebranych „u źródła” na 69,052 Mg (81,3%). W 2018 roku masa odpadów wysegregowanych z odpadów zmieszanych stanowiła 23,6% masy odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi, a zebranych „u źródła” – 76,4% (odpowiednio 27,938 Mg i 33,890 Mg). Sposób obliczenia masy odpadów wysegregowanych z odpadów zmieszanych w 2018 roku omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w „Stwierdzonych nieprawidłowościach”.

(akta kontroli str. 479-508)

Analiza danych ujętych w sprawozdaniach złożonych przez podmioty odbierające odpady z terenu Gminy oraz ujętych w kartach ewidencyjnych odpadów i informacjach przekazanych przez Zakład Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce, a także przedstawionych w innych dokumentach Urzędu wykazała, że:

- w 2017 roku z obszaru Gminy w zebrano 339,16 Mg odpadów, w tym 267,02 Mg zmieszanych i 72,14 Mg selektywnie zgromadzonych, z czego w ramach systemu gminnej gospodarki odpadami – 230,89 Mg (158,92 Mg odpadów zmieszanych i 71,97 Mg odpadów selektywnie zgromadzonych, tj. 31,2% odebranych),
- w 2018 roku odebrano 488,56 Mg odpadów, w tym 376,20 Mg zmieszanych i 112,36 Mg selektywnie zgromadzonych, z czego w ramach systemu gminnej gospodarki odpadami – 376,90 Mg (269,08 Mg odpadów zmieszanych i 107,82 Mg odpadów selektywnie zgromadzonych, tj. 28,6%),
- w 2019 roku w ramach systemu gminnej gospodarki odpadami komunalnymi odebrano 622,04 Mg odpadów, w tym 514,36 Mg zmieszanych i 107,68 Mg selektywnie zgromadzonych (17,3%),²⁷
- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych z papieru, metali, szkła i tworzyw sztucznych w 2017 roku obliczono na 25,2%, w 2018 roku na 47,8% i w 2019 roku na 49,1%²⁸,
- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w 2017 roku wyniósł 6,8%; w 2018 roku – 6,4%, a w 2019 roku – 1,6%,
- nie było możliwe obliczenie poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, stanowiących odpady komunalne, ponieważ w dokumentach Urzędu brak jest danych o ilości takich odpadów odebranych z terenu Gminy w latach 2017–2019.

(akta kontroli str. 296-298, 509-512 i 608-610)

Przyczyny rozbieżności danych i wskaźników z wykazanymi w sprawozdaniach przekazanych do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w „Stwierdzonych nieprawidłowościach”.

²⁶ Załącznikiem do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. poz. 2167).

²⁷ Z uwagi na zmianę terminu sprawozdawczości, Urząd nie ma danych o odbiorze odpadów z nieruchomości niezamieszkałych, nieobjętych gminnym systemem gospodarki odpadami komunalnymi.

²⁸ Obliczeń dokonano w oparciu o dane przedstawione w informacjach otrzymanych z MPO.

Wójt Wiesław Gołaszewski poinformował, że: „Wzrost ilości odpadów komunalnych odebranych przez MPO w ramach gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnym został zauważony przez gminę, która nasiliła działania kontrolne względem podmiotu odbierającego, jednakże nie przyniosły one zauważanych efektów. Gmina tak naprawdę nie ma wpływu na to ile mieszkańcy, czy też turyści dostarczają odpadów do systemu gminnego, może wyłącznie kontrolować, w jaki sposób to robią. Negatywnie na wzrost ilości odpadów zmieszanych wpływa brak uregulowania ustawowego (normy) wytwarzanych odpadów zmieszanych. Powodów wzrostu ilości odpadów komunalnych w 2019 r. najprawdopodobniej należy upatrywać w braku ograniczeń w ilości odbieranych odpadów, wzroście ilości nowych budynków oddanych do użytku, wzroście ilości odpadów wytwarzanych w domach (fakt ten wynika również z danych Głównego Urzędu Statystycznego) i znacznym wzrostem ilości osób odpoczywających na terenie Gminy w sezonie letnim”.

(akta kontroli str. 668-670)

3.3. Gmina nie zlecała zbadania morfologii odpadów komunalnych, ponieważ – jak poinformował Inspektor Urzędu – są one zbyt kosztowne. (akta kontroli str. 621)

3.4. Pracownicy Urzędu prowadzące sprawy gospodarki odpadami rokrocznie opracowywali analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi, którą przekazywano Wójtowi i Sekretarzowi Gminy. W analizach tych m.in. podano, że:

- w latach 2017–2018 na terenie Gminy Płaska zorganizowano PSZOK, mimo że – jak omówiono w pkt 1.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego – nie odpowiadało to stanowi faktycznemu,
- nie występują potrzeby inwestycyjne, związane z gospodarką odpadami,
- dane o ilości odebranych odpadów, przedstawione w takich samych wielkościach, jak określono w sprawozdaniach z gospodarki odpadami. (akta kontroli str. 470-477)

W analizach tych nie przedstawiono żadnych wniosków oraz zadań do wykonania, a także kompletu zagadnień z wymaganych art. 9tb ucpg, co szerzej omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w „Stwierdzonych nieprawidłowościach”.

3.5. W Urzędzie rokrocznie sporządzano załączniki do sprawozdania statystycznego SG-01 „Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna”, w których przedstawiono informacje o ilości zebranych selektywnie i wysegregowanych z frakcji suchej sześciu rodzajów odpadów, tj. papieru i tektury, szkła, tworzyw sztucznych, metali, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz odpadów wielkomateriałowych. Dane te różniły się od ilości odpadów ze szkła, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jakie wykazano w sprawozdaniach złożonych Marszałkowi Województwa Podlaskiego i Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz ustalonych w trakcie kontroli. Przyczyny tego stanu omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w „Stwierdzonych nieprawidłowościach”.

(akta kontroli str. 288-283)

3.6. Koszty funkcjonowania gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w latach 2017–2019 wyniosły kolejno 326.810 zł, 365.658 zł i 519.215 zł. Sfinansowano je głównie opłatami wniesionymi od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, które wyniosły odpowiednio 331.672 zł, 365.251 zł i 458.200 zł. W 2019 roku koszty te były zatem o 61.015 zł wyższe od wpływów uzyskanych z opłat wnoszonych przez mieszkańców z tytułu gospodarki odpadami (o 13%). Na koszty poniesione w 2019 roku składały się koszty odbioru odpadów (298.972 zł) i ich zagospodarowania (169.244 zł). Zaległości w opłatach od mieszkańców na koniec lat 2017–2019 wyniosły odpowiednio 8.025 zł, 12.489 zł i 16.552 zł, co stanowiło kolejno 2,4%, 3,4% i 3,6% przypisów tych opłat.

(akta kontroli str. 284 i 641)

Miesięczna stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla gospodarstw 3–5 osobowych w 2017 roku wynosiła 30 zł, a jeżeli odpady były zbierane i odbierane w sposób selektywny – 24 zł. W 2019 roku opłaty te zwiększyły się odpowiednio do:

- 39 zł dla gospodarstwa trzyosobowego i 59 zł dla gospodarstwa pięćosobowego, jeżeli odpady były zbierane i odbierane w sposób selektywny;
- 70 zł dla gospodarstwa trzyosobowego i 98 zł dla gospodarstwa pięćosobowego, w przypadku nieselektywnego gromadzenia odpadów.

W okresie objętym analizą ustalono także opłaty ryczałtowe dla nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub innych nieruchomości przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wykorzystywanych jedynie przez część roku. W latach 2017–2019 opłaty te nie zmieniły się i wynosiły 200 zł rocznie, gdy odpady były zbierane i odbierane w sposób selektywny oraz 250 zł, w przypadkach innego sposobu gromadzenia odpadów. (akta kontroli str. 555-556 i 587-590)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie następujące nieprawidłowości.

1. W sprawozdaniach i analizach z gminnej gospodarki odpadami komunalnymi Inspektor Urzędu nierzetelnie wykazywał dane o ilości odpadów komunalnych odebranych i przekazanych do zagospodarowania z terenu Gminy oraz o poziomie recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych z papieru, metali, szkła i tworzyw sztucznych oraz o poziomie ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Na przykład:

- masę odebranych odpadów zmieszanych w sprawozdaniu za 2018 rok określono na 269,160 Mg, tj. o 107,04 Mg mniej niż wywieziono z terenu Gminy, ponieważ pominięto fakt odbioru odpadów od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych,
- w pozycji IV.C. sprawozdania za 2018 rok podano, że wszystkie odpady zmieszane (269.160 Mg) poddano składowaniu oraz jednocześnie przetworzono je w procesie mechaniczno-biologicznym,
- w sprawozdaniu za 2017 rok pomyłono odpady wielkogabarytowe (20 03 07) z wielkomateriałowymi (15 01 05), których ilość (18,400 Mg) uwzględniono (jako odpady wielomateriałowe wyselekcjonowane u źródła) przy obliczaniu masy odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi (jak wynika z informacji podanych w pkt II.D tego sprawozdania odpady wielkomateriałowe w ilości 18,400 Mg zostały zmagazynowane),
- obliczeń poziomu ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dokonano przy zastosowaniu odmiennego wzoru niż określony załącznikiem nr 2 do *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji*²⁹,
- poziom recyklingu przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych: papieru, metali, szkła i tworzyw sztucznych w 2018 roku obliczono na 65,46%, ustalając masę odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi na 118,568 Mg, w tym masę odpadów wysegregowaną z odpadów zmieszanych na 27,938 Mg. Do obliczeń wykorzystano zsumowaną, a nie uśrednioną, wielkość procentowego wskaźnika odzysku poszczególnych odpadów z łącznej masy odpadów zmieszanych, który uzyskał BIOM w I i II półroczu 2018 roku. Na przykład masę opakowań ze szkła (11,251 Mg) obliczono mnożąc wskaźnik 4,18% (ustalony poprzez zsumowanie wskaźnika uzyskanego przez BIOM za I i II połowę 2018 roku – odpowiednio 2,23% i 1,95%) przez masę odpadów zmieszanych odebranych z terenu Gminy (269,160 Mg).

(akta kontroli str. 442-443, 455, 500 i 621)

Inspektor Urzędu wyjaśnił: „Sprawozdania sporządzam samodzielnie i czasami występują pomyłki. Poprawiam je, jak zostaną one zauważone”.

(akta kontroli str. 351, 442, 455, 478-508 i 513-517)

2. Nierzetelnie sporządzono załączniki do sprawozdania statystycznego SG-01 „Statystyka Gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna” za lata 2017 i 2018, w których:

- wykazano funkcjonowanie stacjonarnego PSZOK na terenie Gminy, mimo że punktu tego faktycznie nie było (zagadnienie to opisano w pkt 1.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego);

²⁹ Dz. U. poz. 2412.

- ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie (papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale) powiększono o ilość odpadów wysegregowanych z odpadów zmieszanych³⁰. Inspektor wyjaśnił: „Nie zapoznawałem się z objaśnieniami zamieszczonymi do powyższego sprawozdania, ponieważ treść poszczególnych zagadnień była przedstawiona w sposób zrozumiały i przejrzysty”.

(akta kontroli str. 276-283 i 621)

W objaśnieniach do załącznika do formularza SG-01 Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna wskazano, że w dokumencie tym należy podawać liczbę punktów selektywnego zbierania odpadów mających charakter stacjonarny i wykazywać zebrane selektywnie odpady materiałowe, bez uwzględnienia odpadów wysortowanych z odpadów komunalnych zmieszanych.

(akta kontroli str. 622-625)

3. Analizy gospodarki odpadami komunalnymi za lata 2017 i 2018 sporządzono z naruszeniem przepisów art. 9 tb ucpg. Nie wskazano w nich bowiem:

- liczby właścicieli nieruchomości niemających zawartej umowy, wskazanej w art. 6 ust. 1 ucpg, w imieniu których to właścicieli Gmina powinna podjąć działania, przewidziane w art. 6 ust. 6–12 tej ustawy;
- ilości odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy;
- faktycznej ilości zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych odbieranych z terenu Gminy oraz powstających z przetwarzania odpadów komunalnych pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania;
- informacji o odpadach uzyskanych z odpadów budowlanych i rozbiórkowych, przeterminowanych leków oraz wyrobów chemicznych, mimo że takie odpady zostały wytworzone;
- wyników działań kontrolno-nadzorczych obejmujących m.in. przestrzeganie zasad selektywnej zbiórki odpadów;
- wniosków wynikających z tych analiz.

Wójt Wiesław Gołaszewski wyjaśnił, że zaakceptował powyższe analizy, ponieważ nie budziły jego uwag. Dodał, że w analizach przedstawiono ilość odpadów wytwarzanych na terenie Gminy, która odpowiada ilości odpadów odebranych, a informacje o wynikach działań kontrolno-nadzorczych oraz wnioski wynikające z analiz nie były wymagane obowiązującym stanem prawnym.

(akta kontroli str. 470-477 i 591-597)

Obowiązującymi od 1 lutego 2015 r. przepisami art. 3 ust. 2 pkt 10 upcg określono, że omawiane analizy powinny być przeprowadzone w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

(akta kontroli str. 470-477 i 509-510, 605-607)

OCENA CZĄSTKOWA

Według obliczeń Gminy, osiągnęła ona wymagany ustawowo poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych z papieru, metali, szkła i tworzyw sztucznych oraz poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, mimo zmniejszającego się rokrocznie udziału masy odpadów selektywnie zebranych w ogólnej ilości odpadów odebranych z terenu Gminy. Sposób obliczenia tego wskaźnika nie pozwala jednak na wykorzystywanie go do rzetelnej oceny skuteczności działań podejmowanych przez Gminę. W latach 2017–2018 udział odpadów zbieranych selektywnie w ogólnej masie odebranych odpadów wyniósł odpowiednio 31,2% i 28,6%, a w 2019 roku zmniejszył się do 17,3%, co – przy ponad trzykrotnym zwiększaniu ilości odebranych od mieszkańców odpadów zmieszanych – świadczy o pogorszeniu się jakości selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Z naruszeniem kryterium rzetelności sporządzono sprawozdania z prowadzenia gminnego systemu gospodarki komunalnej, załączniki do sprawozdania statystycznego SG-01 „Statystyka Gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna” oraz roczne analizy funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi. W dokumentach tych niezgodnie ze stanem faktycznym wykazano część danych o ilości zebranych odpadów oraz poziomie

³⁰ Sposób takich obliczeń przedstawiono w pkt 1.d. „Stwierdzonych nieprawidłowości”.

recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych z papieru, metali, szkła i tworzyw sztucznych oraz o poziomie ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Niepełne analizy funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi nie przedstawiały problemów w funkcjonowaniu gminnego systemu i tym samym nie wskazywały rozwiązań w celu ich usunięcia. Utrudniało to rzetelną weryfikację możliwości technicznych i organizacyjnych Gminy oraz zwiększenie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów.

4. Prowadzenie przez gminę działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi, w tym promujących selektywne zbieranie odpadów komunalnych

Opis stanu faktycznego

4.1. W Gminie nie zaplanowano prowadzenia działań informacyjnych lub edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami. Wójt Wiesław Gołaszewski poinformował, że: „Działania edukacyjne na temat edukacji ekologicznej, w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym na lata 2017–2019 nie mają formy pisemnej i nie zawierają się w formie aktu. Nie mniej jednak Urząd podejmuje wszelkie formy działalności skierowane do społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, które mają na celu wpływanie na poziom świadomości ekologicznej, propagowanie konkretnych zachowań korzystnych dla środowiska naturalnego, upowszechnianie wiedzy o przyrodzie. Działania te prowadzone są również w szerokim zakresie przez szkołę”.

(akta kontroli str. 591-597)

4.2. W latach 2017–2019 działania informacyjne, dotyczące prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi przeprowadzono poprzez:

- rokroczne omawianie spraw gminnej gospodarki odpadami komunalnymi na zebraniach sołeckich oraz w trakcie indywidualnych rozmów z mieszkańcami,
- przekazanie mieszkańcom ulotki prezentującej wymagane sposoby segregacji odpadów, opracowanej przez firmę prowadzącą instalacje komunalne, tj. przez BIOM i MPO,
- coroczne wysyłanie do właścicieli domów jednorodzinnych oraz właścicieli budynków mieszkalnych, niebędących mieszkańcami Gminy informacji o obowiązku i zasadach selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- przedstawienie na stronie internetowej Gminy informacji szerzej omówionych w pkt 4.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego,
- opublikowanie informacji o sposobie segregacji odpadów komunalnych w miejscowym dwumiesięczniku „Głos Płaskiej”. Informacje te dotyczyły prezentacji harmonogramu odbioru odpadów, omówienia zmian w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi (obowiązującymi od 2020 roku), przedstawienia sposobów segregacji odpadów, zachęcenia do udziału w akcji zbierania „elektrośmieci”, a także zwrócenia uwagi, że od 2020 roku funkcjonować będzie PSZOK³¹, działający w Augustowie, przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego nr 2. (akta kontroli str. 241-246, 591-597 i 695)

W okresie objętym kontrolą nie realizowano działań zmierzających do zapobiegania powstawania odpadów, które zaplanowano regulaminami z 20 grudnia 2012 r. i 12 czerwca 2017 r. Przeprowadzono zaś działania edukacyjne, mające na celu popularyzowanie prawidłowej gospodarki odpadami. Polegały one na zapewnieniu uczniom miejscowej szkoły podstawowej możliwości udziału w:

- szkolnej akcji „Szkoła pomaga i świat oczyszczamy”, polegającej na zbiórce elektrośmieci (w latach 2018 i 2019),
- konkursach ekologicznych (na przykład uczniowie miejscowej szkoły uczestniczyli w powiatowym konkursie ekologicznym, w konkursie „Bateria pomysłów”, zorganizowanym przez Polski Klub Ekologiczny oraz w wojewódzkim konkursie wiedzy ekologicznej „Bioróżnorodność i formy ochrony przyrody w Polsce”, zorganizowanym przez Białowiecki Park Narodowy). (akta kontroli str. 591-597)

³¹ Prowadzony przez MPO m. in. dla mieszkańców gminy Płaska.

4.3. Na stronie internetowej Gminy opublikowano analizy gospodarki odpadami, które opisano w pkt 3.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego oraz informacje związane z prowadzeniem gospodarki odpadami, wskazujące:

- podmiot odbierający odpady (MPO),
- miejsce zagospodarowania odpadów usuwanych z terenu Gminy (Zakład Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce),
- osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (w takiej samej wielkości jak podany w sprawozdaniach i analizach prowadzenia gospodarki odpadami),
- że obowiązek prowadzenia PSZOK na terenie Gminy przejęło MPO. W informacji tej nie podano, adresu punktu oraz zasad działania i przyjmowania odpadów, ponieważ stacjonarny PSZOK w Gminie nie funkcjonował, a jedynie istniała możliwość (kilkukrotnie w roku) przekazania do odbioru zużytego sprzętu elektryczno-elektronicznego i odpadów wielkogabarytowych. Odpady te należało jednak dostarczyć do świetlic wiejskich w miejscowościach Dalny Las, Mołowiste, Płaska, Strzelcowizna, Gruszki, Rubcowo i Rudawka. (akta kontroli str. 558-562)

Na stronie internetowej Gminy nie przedstawiono niektórych wymaganych informacji, co omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w „Stwierdzonych nieprawidłowościach”.

4.4. W latach 2017–2019 Urząd nie otrzymał od uczestników systemu gospodarki odpadami sygnałów o nieprawidłowym postępowaniu mieszkańców z odpadami oraz informacji od mieszkańców, wskazujących problemy dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi. (akta kontroli str. 516)

4.5. Z dokumentów Urzędu wynika, że w latach 2017–2019 na terenie Gminy nie odnotowano przypadków wystąpienia „dzikich wysypisk”. Jednak z informacji uzyskanych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f oraz art. 40 ust. 7 ustawy o NIK z trzech nadleśnictw (spośród pięciu działających na obszarze Gminy) wynika, że w latach 2017–2019:

- pracownicy Nadleśnictwo Szczebra stwierdzili, że na parkingu leśnym w leśnictwie Przewież (Gmina Płaska przy drodze relacji Przewież – Sucha Rzeczka) pozostawiono części eksploatacyjne samochodów ciężarowych (zużyte filtry oleju, pojemniki z olejem i po oleju, zużyte opon i inne części),
- na terenie Nadleśnictwa Płaska stwierdzono nielegalne składowisko odpadów komunalnych, na którym złożono około 50 wiader budowlanych, około 0,3 m³ eternitu falistego oraz około 1 m³ resztek zapraw, cementu i gruzu budowlanego.

Wójt Wiesław Gołaszewski poinformował, że w celu przeciwdziałania nielegalnemu składowisku odpadów Rada Gminy:

- uchwałą nr VII/71/19 z 20 listopada 2019 r. postanowiła objąć gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy Gminy,
- uchwałą nr X/92/20 z 20 stycznia 2020 r. podtrzymała, że z każdej nieruchomości odpady odbierane będą w każdej ilości. (akta kontroli str. 276-283, 563-568 i 693-695)

W obowiązujących w okresie objętym kontrolą regulaminach nie określono sposobu postępowania z odpadami niebezpiecznymi, odbieranymi z gospodarstw domowych (np. pozostałości olejów, smarów, płynów do chłodziw) oraz opakowań po dezodorantach, lakierach (innych pojemnikach z substancjami pod ciśnieniem o kodzie 15 01 10). Wójt Wiesław Gołaszewski poinformował, że: „Pojęcie „odpadów niebezpiecznych” literalnie wprowadza art. 1 pkt 4 lit. b ustawy z 19.07.2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1579), który wszedł w życie w dniu 6.09.2019 r., ale do czasu zmiany regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie, który powinien zostać zmieniony najpóźniej z upływem 12 miesięcy od dnia wejścia w życie zmiany oraz podjęcia nowej uchwały na podstawie art. 6r ust. 3 ustawy z 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2019 r. poz. 2010) PSZOK nie musiał przyjmować odpadów niebezpiecznych. Oznacza

to że regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie musi zostać dostosowany do nowych przepisów o prowadzeniu PSZOK do 6.09.2020 r.”

(akta kontroli str. 43-47, 53-68 i 591-597)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na nieopublikowaniu na stronie internetowej Urzędu informacji wymaganych art. 3 ust. 2 pkt 9 ucpg o:

- osiągniętym przez Gminę Płaska poziomie recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- wszystkich podmiotach odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy (wskazano jedynie MPO). (akta kontroli str. 533-535 i 558-562)

Podinspektor Urzędu wyjaśnił, że w wyniku jego niewłaściwej interpretacji przepisów uznał, że wystarczy jedynie podanie danych o jednym podmiocie dokonującym odbioru odpadów z terenu Gminy (MPO). Dodał, że przeoczył opublikowanie uzyskanego poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

(akta kontroli str. 533-535)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina prowadziła działania informacyjno-edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi oraz promujące selektywną zbiórkę odpadów. Nie objęto jednak nimi zagadnień, które określono regulaminami ustalonymi 20 grudnia 2012 r. i 12 czerwca 2017 r. w celu ograniczenia ilości powstawania odpadów. Do działalności informacyjnej w niewielkim stopniu wykorzystywano stronę internetową Gminy, na której nie opublikowano części wymaganych danych, a informacje dotyczące działalności PSZOK przedstawiono nierzetelnie. W niewielkim zakresie prowadzono także działalność edukacyjną. W konsekwencji działania informacyjno-edukacyjne okazały się nieskuteczne. Świadczy o tym ponad trzykrotny wzrost ilości odebranych odpadów zmieszanych, blisko pięćdziesięcioprocentowy spadek udziału selektywnie zebranych odpadów komunalnych w ogólnej masie odebranych odpadów komunalnych oraz powstawanie na terenie Gminy miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Prawidłowe sporządzanie sprawozdań oraz analiz z gospodarki odpadami komunalnymi.
2. Umieszczanie na stronie internetowej Gminy rzetelnych i aktualnych informacji, w zakresie wymaganym art. 3 ust. 2 pkt 9 ucpg.
3. Bieżące weryfikowanie informacji otrzymywanych od podmiotu odbierającego z terenu Gminy odpady komunalne w zakresie ich ilości i rodzajów oraz przekazywania do zagospodarowania, jak również egzekwowanie nałożonych na odbiorcę obowiązków w tym zakresie.
4. Skorygowanie błędnych danych w sprawozdaniu z gminnej gospodarki odpadami prowadzonej w 2018 roku.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 10 kwietnia 2020 r.

Kontroler:
Henryk Dąbrowski
główny specjalista k. p.

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. p.o. WICEDYREKTORA
Robert Skwarko

.....
podpis

.....
podpis